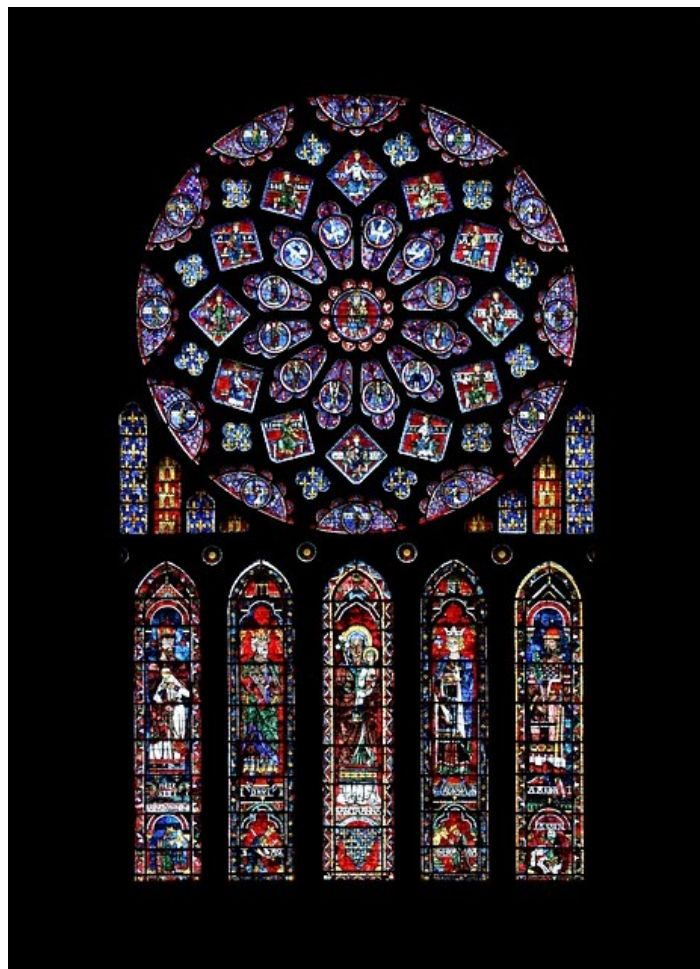

KULTURA A VÝVOJ VE 13. STOLETÍ

KULTURNÍ VÝVOJ

- ▶ budování kostelíků, klášterů, sídel šlechty
- ▶ rozpad archaické společnosti + ekonomické změny
- ▶ kolonizace krajiny
- ▶ svatováclavské a svatoprokopské legendy
- ▶ rozvíjí se gotická kultura
- ▶ duchovním svorníkem je katedrála
 - ▶ kolébkou je opatství Saint Denis
 - ▶ zbožnost - kléru i laiků – liturgické divadlo
 - ▶ větší počet věřících
 - ▶ lomený oblouk, vitrážová okna

▶ univerzita

- ▶ produkt města, demokratizace vzdělání
- ▶ částečná autonomie vůči církvi a panovníkovi
- ▶ sedmero svobodných umění (trivium, kvadrivium), do popředí technika
- ▶ četba Bible; kladení otázek
- ▶ 4 fakulty
- ▶ pravomoc: soudní, na stávku, udělovat univerzitní hodnosti
- ▶ žákovská literatura

► fenomén města

- 11. století západní Evropa, 13. století Čechy
- vznik: pod hradem, kupecké osady, křižovatky cest, na zeleném drnu
- měšťanstvo, řemesla → cechy
- vnímání času → čas má hodnotu, zrychlování tempa

▶ panovnický dvůr

- ▶ muž bojovník vs. kultivovaný muž
- ▶ ideál ženy
- ▶ národní jazyky
- ▶ trubadúři, minnesängři

Tagelied - Dietmar z Aistu

SVÍTÁNÍČKO

*Spíš-li, příteli milý?
Vzbudí nás každou chvíli,
Hle, krásný ptáček slétl již
na větev lípy. Copak jej nevidíš?*

Píseň o chvále ženy Walter von der Vogelweide

*Krk, paže, nohou lilie,
jsou dokonalé, ví Bůh sám.
I to co každá ukryje,
zablédl jsem, přísahám.
„Nahotu zastří“ nerad křikl bych
když nahou jsem ji uviděl.
Neviděla mě tát jak snív,
tělem mi létá tisíc střel,
na skrytý palouk myslím-li,
kam vyšla ve svém jasu po ranní koupeli.*

13. století – shrnutí

- ▶ rozvoj církevní a světské moci
- ▶ město jako právní instituce
- ▶ význam a síla královské moci
- ▶ vzdělanost jako prostředek státní a městské správy, soudnictví, obchodu
- ▶ vzniká univerzitní síť
- ▶ symbolem nového kultury a zbožnosti je gotický styl
- ▶ moc ve střední Evropě: světská a duchovní knížata, dynastické rody (Arpádovci, Přemyslovci, Wittlesbachové a další)

ČESKÉ ZEMĚ

- ▶ intenzivnější zapojení do evropského kulturního a politického života
- ▶ stabilizace královské moci, vznik měst, příchod německého obyvatelstva
 - ▶ autorita starobylé dynastie a hodnosti krále
- ▶ éra vzdělanosti a kultury
- ▶ rozvoj měst, těžba: Jihlava, Kutná Hora
- ▶ mocenský a územní rozmach
- ▶ kontakt se zahraničními dvory, osobnost Ulricha von Etzenbacha
 - ▶ cizojazyčná literatura
 - ▶ antická témata (dobývání Tróje), Píseň o Nibelunzích, svítáníčka, panovnická zrcadla atd.

- ▶ 2. polovina 13. století: dvouocasý lev, šachovaná orlice pro Moravu
- ▶ šlechta: Štenberkové, Vítkovci, Pernštejnové, páni z Boskovic, Žerotínové atd.

